

Innst. S. nr. 53

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument nr. 8:114 (2006-2007)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Inge Lønning, Sonja Irene Sjøli, Ine Marie Eriksen Søreide og Gunnar Gundersen om et kunnskapsløft for omsorgstjenesten

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Det fremmes i dokumentet følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen:

1. Utarbeide en plan som sikrer at alle ufaglærte i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten får et tilbud om faglig kvalifisering.
2. Utarbeide en plan for dimensjonering av utdanningskapasiteten for helsefagarbeidere, slik at det kan utdannes et tilstrekkelig antall personell til å nå målsettingen om at alle ansatte i omsorgssektoren skal ha fagkompetanse.
3. Vurdere behovet for økt utdanningskapasitet for sykepleiere og annet høyskoleutdannet personell, for å sikre at en større andel av ansatte i omsorgssektoren har høyere utdanning.
4. Utarbeide tiltak for å sikre økt rekruttering av leger til omsorgssektoren.
5. Utarbeide en plan for å styrke forskning og fagutvikling i omsorgstjenesten.
6. Utarbeide en plan for å styrke tilbudet om etterutdanning og spesialisering for ansatte i omsorgstjenesten."

Forslagsstillerne framholder at den kommunale omsorgstjenesten står overfor faglig krevende oppgaver for å gi mennesker i ulike alder og livssituasjon hjelp til å mestre dagliglivets gjøremål. Det vises til sterk

økning av antallet unge omsorgstrengende, til at kommunene har fått nye oppgaver gjennom ansvarsreformen for psykisk utviklingshemmede og opptrappingsplanen for psykisk helse, til at antallet omsorgstrengende eldre fordobles de neste 35 år, og til at redusert liggetid i sykehus legger et økende press på primærhelsetjenesten. Forslagsstillerne mener disse utviklingstrekkene innebærer behov for økt faglig kompetanse i den kommunale omsorgstjenesten, og at det er nødvendig å iverksette et kvalitetsløft i omsorgstjenesten for å sikre at brukerne får et bedre tjenestetilbud.

Feilmedisinering, underernæring og legemangel i sykehjem framholdes særskilt som problemer, og det vises til at Helsetilsynet har konkludert med at det er omfattende svikt i habiliteringstilbudet til funksjonshemmede barn i kommunene, og utstrakt bruk av ulovlig tvang overfor psykisk utviklingshemmede. Det vises til at ifølge St.meld. nr. 25 (2005-2006) er 40,4 prosent av de ansatte i den kommunale omsorgstjenesten ufaglærte.

Forslagsstillerne mener det må være et mål at alle ansatte i omsorgssektoren med brukerkontakt skal ha fagkompetanse. For å oppnå dette uttales det at det må iverksettes en plan for hvordan alle ufaglærte ansatte kan tilbys en mulighet for å oppnå fagkompetanse, og en plan for å sikre nødvendig kapasitet i den videregående opplæringen for helsefagarbeidere. Forslagsstillerne mener videre det er nødvendig å sikre bedre muligheter for faglig utvikling og forskning i omsorgstjenesten, og at det må utarbeides program som sikrer at det etableres bedre muligheter for etterutdanning og spesialisering for helse- og sosialpersonell som arbeider i sektoren.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Jan Bøhler, Sonja Mandt-Bartholsen, Gunn Olsen og

Dag Ole Teigen, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen, Vigdis Giltun og lederen Harald T. Nesvik, fra Høyre, Inge Lønning og Sonja Irene Sjøli, fra Sosialistisk Venstreparti, Johnny Ingebrigtsen, fra Kristelig Folkeparti, Laila Dāvøy, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, og fra Venstre, Gunvald Ludvigsen, viser til St.meld. nr. 25 (2005-2006) "Mestring, Muligheter og Mening" der framtidens omsorgsutfordringer er beskrevet.

Komiteen erkjenner at det må satses på mange områder for at målsettingen om at alle ansatte innen omsorgssektoren skal ha fagkompetanse skal nås.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet er klar over behovet for kompetanse innen omsorgen, og viser til Kompetanseløftet 2015 der en bred kompetanse- og rekrutteringsplan for omsorgssektoren er presentert.

På bakgrunn av det som allerede er presentert i St.meld. nr. 25 (2005-2006) og som ligger i Kompetanseløftet 2015, foreslår disse medlemmer at dokumentet vedlegges protokollen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener forslagene om et kunnskapsløft for omsorgstjenesten bør tas inn i en tverrpolitisk forpliktende eldreplan, og at Regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med forpliktende mål for årene frem til 2015.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet stiller seg bak forslagsstillernes ønske om en styrking av kompetansen i omsorgssektoren og mener det allerede i dag er store utfordringer knyttet til disse problemstillingene.

Disse medlemmer er enig i at det er behov for en plan knyttet til å øke antall legeårsverk, sykepleierårsverk og annet fagpersonell i den institusjonsbaserte eldreomsorgen, og viser i denne sammenheng til Fremskrittspartiets forslag i Dokument nr. 8:83 (2006-2007) "En varm, valgfri og verdig eldreomsorg" der dette er beskrevet nærmere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det er nødvendig å legge til rette for økt rekruttering og kompetanse i omsorgssektoren, og flertallet mener det derfor vil være nødvendig å se på ulike incentiver for å øke rekrutteringen. Flertallet ønsker å peke på forhold som turnusordninger, uønsket deltid og lønnsvilkår som svært viktige elementer i denne sammenheng.

Det er etter flertallets syn et stort behov for økt kompetanse både hos fastleger og sykehjemsleger for å yte tjenester til eldre med sammensatte lidelser. Det bør også, slik flertallet ser det, vurderes om sykehjemslegene skal eller bør ha spesialistutdanning. Det er også

viktig etter flertallets syn at de som jobber med eldre, får bedre kunnskap om demens og alderspsykiatri for å kunne gi bedre livskvalitet til de mange som har disse lidelsene.

Flertallet vil presisere behovet for kompetanseoverføring fra spesialisthelsetjenesten til primærhelsetjenesten og videre at tverrfaglige team i større utstrekning må kunne jobbe på tvers av forvaltningsnivåene. For å begrense sykdomsutvikling samt forebygge sekundærlidelser er det, slik flertallet ser det, viktig med tverrfaglige, forebyggende tiltak som ivaretar den enkeltes helhetlige helsetilstand. Tverrfaglig samarbeid fremmer, slik flertallet ser det, kunnskap og gir bedre og mer helhetlige helsetjenester.

Flertallet ønsker å presisere at de private tilbyders situasjon innenfor utdanning og omsorgstjenester må bedres, og mener dette må tas inn i utarbeidelsen av fremtidige planer på dette området. Det er flertallets syn at å legge forholdene til rette for både private utdanningsinstitusjoner og leverandører av omsorgstjenester vil være svært viktig knyttet til en kvalitets- og kompetanseheving i omsorgssektoren.

Flertallet ønsker videre å sette fokus på fagutdanningens viktige funksjon for å imøtekomme de bemannings- og kompetansebehov vi har i omsorgssektoren.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er et stort behov for å øke innsatsen knyttet til fagutdanning, og det vises i denne sammenheng til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2008, der det avsettes 100 mill. kroner til å styrke fagutdanningen, herunder en kraftig satsning på utdanning av helsefagarbeidere.

Komiteen viser til at den kommunale omsorgstjenesten står overfor store faglige utfordringer i årene som kommer. Komiteen viser til at de ulike ansvarsreformene har ført til at flere yngre omsorgstrengende mottar hjelp i kommunene, og at presset på tjenestene forsterkes av den ventede demografiske utviklingen og av at liggetiden på sykehus reduseres. Komiteen viser til den omfattende dokumentasjonen om kvalitetssvikt i tilbudet til syke og pleietrengende. Komiteen viser til god dokumentasjon på at syke eldre i sykehjem har mer enn seks aktive sykdomsdiagnoser, og at det til tross for dette er bare én lege per 141 pasienter i sykehjem (ifølge Helse- og omsorgsdepartementets fagavdeling), mens det i sykehus gjennomsnittlig er to pasienter per lege. Videre vil komiteen vise til at andelen ufaglærte i omsorgssektoren er nær 40 prosent, og at 20 prosent av beboerne på sykehjem er feilmedisinert. I tillegg viser ulike undersøkelser at 20-50 prosent av beboerne på sykehjem er underernært. Komiteen mener god kompetanse, faglig trykke og godt motiverte medarbeidere er ett av de viktigste virkemidlene for å rette opp disse alvorlige forhold.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det bør innføres en nasjonal minimumsnorm for legedekningen i sykehjemmene.

Disse medlemmer vil i den forbindelse vise til Legeforeningens tidligere anbefaling om å øke legedekningen i sykehjemmene med minimum 100 prosent, og ikke med 50 prosent som Regjeringen har gått inn for.

Ved fastsettelse av en minimumsnorm vil Fremskrittspartiet forholde seg til de faglige vurderingene og Legeforeningens anbefalinger. Disse medlemmer mener også det bør innføres en minimumsbemanningsnorm ved sykehjemmene som sikrer den faglige kompetansen og riktig pleiefaktor.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, vil vise til Innst. S. nr. 150 (2006-2007) der komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, uttrykte seg kritisk til at Regjeringen i St.meld. nr. 25 (2006-2007) ga uttrykk for at det fortsatt skal være nødvendig å rekruttere ufaglærte for å dekke behovsveksten frem mot 2050. Flertallet viser til St.meld. nr. 25 (2006-2007) og St.prp. nr. 1 (2007-2008) og mener Regjeringens ambisjonsnivå er for lavt.

Komiteen mener fortsatt at ambisjonen må være at ansatte i omsorgstjenesten skal ha fagkompetanse.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener det derfor er nødvendig å øke utdanningskapasiteten på videregående nivå samt i høyskoler og universiteter. Flertallet hadde håpet at Stortinget i løpet av nær fremtid kunne vedta en forpliktende målsetting på dette området.

Flertallet vil vise til at Regjeringen legger opp til å legge tjeneste i sykehjem som en obligatorisk del av turnustjenesten for leger. Dette er etter flertallets vurdering ikke forsvarlig med mindre man først har sørget for at det er tilstrekkelig veiledningskapasitet som kan ta ansvar for unge medisinerkandidaters arbeid i sykehjem. Så vidt flertallet har registrert, har ikke Regjeringen foreslått tiltak som skal bedre veiledningskapasiteten, og flertallet mener derfor det er stor grunn til å frykte at rekrutteringen av leger til sykehjem blir vanskeligere fordi ansvaret som pålegges den enkelte turnuskandidat, blir for stort.

Flertallet mener det er viktig å styrke tilbudet om etterutdanning og spesialisering til alle ansatte i omsorgstjenesten.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti vil vise til disse partiers respektive alternative statsbudsjett for 2008 der det satses betydelig utover Regjeringens forslag til et kunnskapsløft for ansatte i pleie- og omsorgssektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til det fremlagte dokument og fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen:

1. Utarbeide en plan som sikrer at alle ufaglærte i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten får et tilbud om faglig kvalifisering.
2. Utarbeide en plan for dimensjonering av utdanningskapasiteten for helsefagarbeidere, slik at det kan utdannes et tilstrekkelig antall personell til å nå målsettingen om at alle ansatte i omsorgssektoren skal ha fagkompetanse.
3. Vurdere behovet for økt utdanningskapasitet for sykepleiere og annet høyskoleutdannet personell, for å sikre at en større andel av ansatte i omsorgssektoren har høyere utdanning.
4. Utarbeide tiltak for å sikre økt rekruttering av leger til omsorgssektoren.
5. Utarbeide en plan for å styrke forskning og fagutvikling i omsorgstjenesten.
6. Utarbeide en plan for å styrke tilbudet om etterutdanning og spesialisering for ansatte i omsorgstjenesten."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Dokument nr. 8:114 (2006-2007) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Inge Lønning, Sonja Irene Sjøli, Ine Marie Eriksen Søreide og Gunnar Gundersen om et kunnskapsløft for omsorgstjenesten – vedlegges protokollen.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteens tilråding fremmes av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre.

Komiteen viser til dokumentet og merknadene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber Regjeringen:

1. Utarbeide en plan som sikrer at alle ufaglærte i den kommunale pleie- og omsorgstjenesten får et tilbud om faglig kvalifisering.
2. Utarbeide en plan for dimensjonering av utdanningskapasiteten for helsefagarbeidere, slik at det kan utdannes et tilstrekkelig antall personell til å nå målsettingen om at alle ansatte i omsorgssektoren skal ha fagkompetanse.

3. Vurdere behovet for økt utdanningskapasitet for sykepleiere og annet høyskoleutdannet personell, for å sikre at en større andel av ansatte i omsorgssektoren har høyere utdanning.
4. Utarbeide tiltak for å sikre økt rekruttering av leger til omsorgssektoren.
5. Utarbeide en plan for å styrke forskning og fagutvikling i omsorgstjenesten.
6. Utarbeide en plan for å styrke tilbudet om etterutdanning og spesialisering for ansatte i omsorgstjenesten.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 27. november 2007

Harald T. Nesvik
leder

Sonja Mandt-Bartholsen
ordfører